

S NYT U

MEDDELELSER FRA

SELSKABET FOR
NATURLÆRENS UDBREDELSE
Stiftet 1824 af H.C. Ørsted

DECEMBER 1998
12. årgang nr. 11

Tirsdag den 12. januar kl. 16.00

Medaljeoverrækkelse ved Hs. Majestæt Dronningen
og foredrag:
"Fra Ørsted til Bohr"
v/Professor Ove Nathan

Efter foredraget bydes på en forfriskning.

Arrangementet holdes på:
Geologisk Museum, Øster Voldgade 5-7, 1350 København K
Bemærk, at dørene lukkes kl. 16.00 præcis.

Tilmelding er nødvendig - se side 2.

Tirsdag den 12. januar kl. 16.00
Bemærk, at dørene lukkes kl. 16.00 præcis.
Geologisk Museum, Øster Voldgade 5-7.

H.C. Ørsted medaljen til Ove Nathan

Direktionen for Selskabet for Naturlærens Udbredelse har besluttet at tildele H.C. Ørsted medaljen i sølv til fysikeren Ove Nathan. Tildelingen sker som en anerkendelse af Nathans store indsats som formidler af fysisk forskning og sammenhængen mellem naturvidenskab, teknologi og samfund.

Som ansat ved Niels Bohr Institutet siden 1953 og som rektor for Københavns Universitet har Ove Nathan gennem mange år ydet væsentlige bidrag til at fremme en bredere forståelse af den fysiske forskning og videnskabens almindelige situation.

I 1970'erne skrev Ove Nathan således artikler og holdt radioforedrag, som bidrog væsentligt til en bredere forståelse af atomkerneprocesser og i høj grad indgik i debatten om atomkraft. I 1980 redigerede han debatbogen "Tænk- og vælg".

I de seneste år har Ove Nathan gennem en lang række artikler i aviser og Danmarks Nationalencyklopædi skrevet alment forståeligt om væsentlige naturvidenskabelige gennembrud i nyere tid. Han er nu som tidligere en ivrig debattør, der med held kan gøre vanskelige emner tilgængelige for almindelige mennesker - også i TV.

Medaljeoverrækkelsen vil blive foretaget af Hendes Majestæt Dronningen.

Efter overrækkelsen bydes på en forfriskning.

Tilmelding og adgangskort til arrangementet er nødvendig.
Ring på tlf.: 35 87 88 04 hurtigst muligt og senest 6. januar.

Tirsdag den 12. januar kl. 16.00

Medaljeoverrækkelse og foredrag

Fra Ørsted til Bohr *v/Professor Ove Nathan*

Betydningen af Ørsteds forsøg med kompasnålen og ledningen rækker langt videre end til opdagelsen af den tætte sammenhæng mellem elektriske og magnetiske fænomener. Den fundamentale kraft, som får nålen til at svinge ud, adskiller sig kvalitativt fra Newtons tyngdekraft og fra Coulombs elektrostatiske kraft. Tyngdekraften og Coulombkraften er centralkræfter, rettet efter forbindelseslinien mellem to kraftcentre. Ørsteds kraft derimod er ”skæv”, cirkulær. Dette fænomen var et chok for samtidens fysikere. Ørsted kom således til at give startskuddet til en stor omvæltning af fysikernes tankesæt. I Ørsteds kølvand kom Faraday og Maxwell, og dermed feltbeskrivelsen, der også adskiller sig radikalt fra Newton. I kølvandet af Maxwell kom så Einsteins specielle, og senere hans almene, relativitetsteori. Hermed var feltet blevet et centralt begreb i fysikernes verdensbillede. Heller ikke den klassiske Galilei-transformation kunne nu holde stand. Med Bohr og Heisenberg kom dernæst opgøret med den klassiske, kausale beskrivelse, som ligeledes var et fundament hos Newton. Den hundredeårige vej fra Ørsted til Bohr blev således et dramatisk afsnit i fysikkens historie.

*Forespørgsler angående møderne kan rettes til Bente Egea, UNI•C, Vermundsgade 5, 2100 København Ø.
Tlf.: 35 87 88 89 eller direkte nr.: 35 87 88 04*

Vi minder om, at alle interesserede er velkomne til selskabets foredrag - det er ingen forudsætning, at man er medlem.

Direktionen i Selskabet for Naturlærens Udbredelse udgøres af:
Lektor Finn Berg Rasmussen, lektor Jørn Johs. Christiansen (sekretær), lektor Erik Schou Jensen, professor dr.scient. Erik W. Thulstrup, Lektor Malte Olsen, direktør Ole Mørk Lauridsen, professor, dr.scient. Dorte Olesen (formand).

150,- kr. for ordinære medlemmer

75,- kr. for studerende

400,- kr. for virksomheder

Beløbet kan indbetales på giro nr.: 9 03 23 63

Som medlem af SNU får man gratis tilsendt bladet KVANT, Dansk Fysisk Tidsskrift